

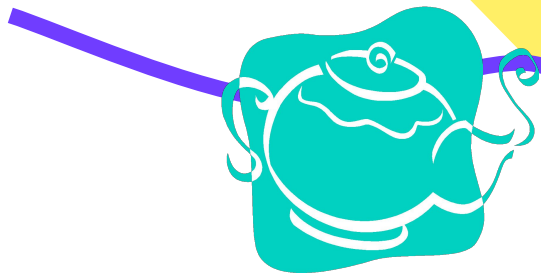

Каты жисемнэр,
сыеклыклар һәм
газларның басымы

Тема:

Тоташкан савытлар

• Нәрсә ул басым?

Өслеккә перпендикуляр тәэсир итүче көчнең бу өслек мәйданына чагыштырмасына тигез булган зурлык басым дип атала.

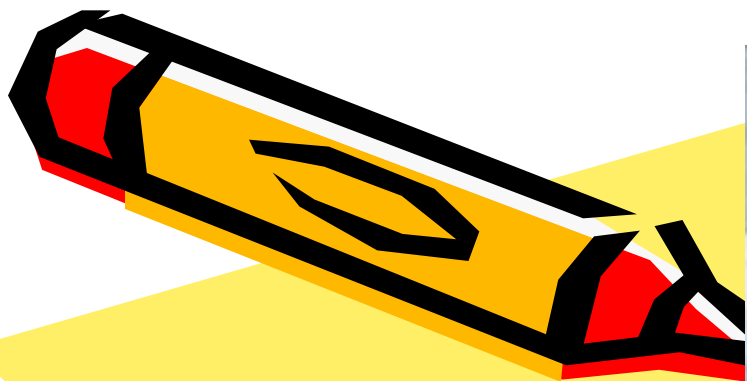
• Каты жисемнәрнең басымын нинди формула белән исәпләргә була?

$$p = F/S$$

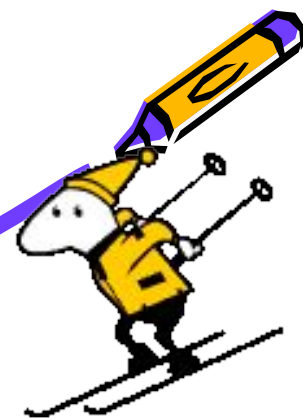
• Сыектыкларның басымын ничек исәпләргә?

$$p = gph$$

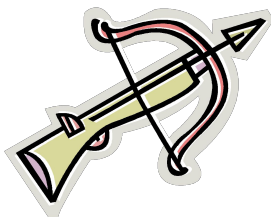
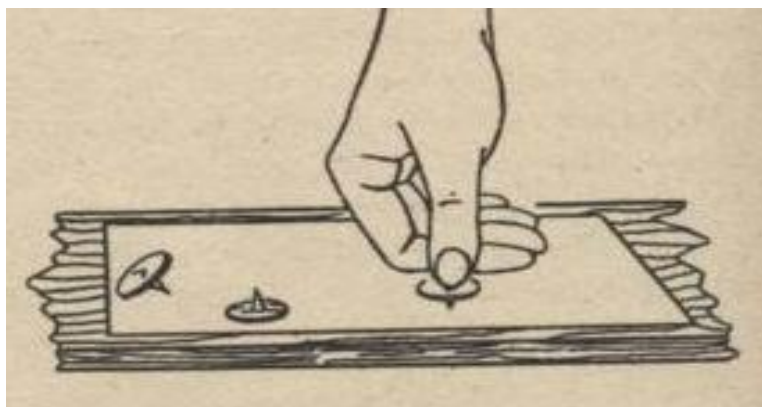

Рәсемгә карап басым турында
нәрсә әйтергә була?

Түбэндэге рәсемне
«басым» белән ничек
бәйләр идегез?

Егыласы жиремә
ник салам
жәймәдем икән?!

Тырышкан табар, ташка кадак кагар

Тырышкан
табар, ташка
кадак кагар

Атның даны зур,
дөянең табаны зур

Чүкечнең
авыр икәннен
бер сандал
гына белә

Бүрәнәнәң юан башы
кем жылкәсендә
булса, шуңа авыр

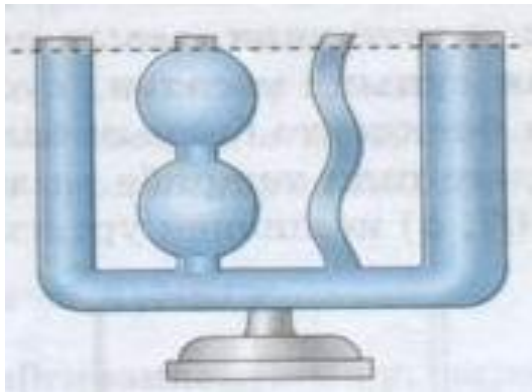
Түбәң зур
булса-кар
күбрәк ятар

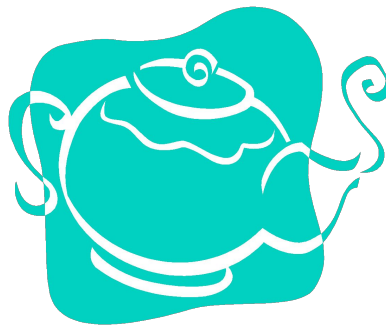

Суны су таба, су
чокырны таба

Тоташкан савытлар

- Теләсә нинди формадагы һәм кисемдәге тоташкан савытлар эчендәге бериш сыеклыкның ачык өслекләре бер үк биеклектә урнаша

Уйсу жиргә
су жыла

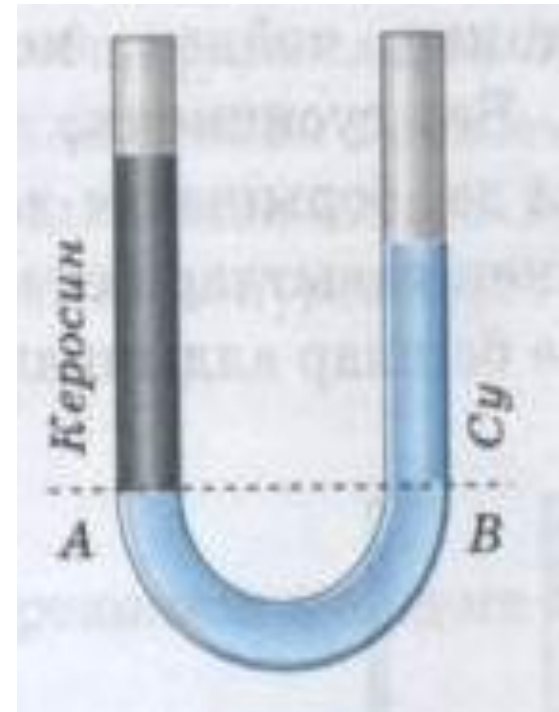

Тоташкан савытлар принцибы

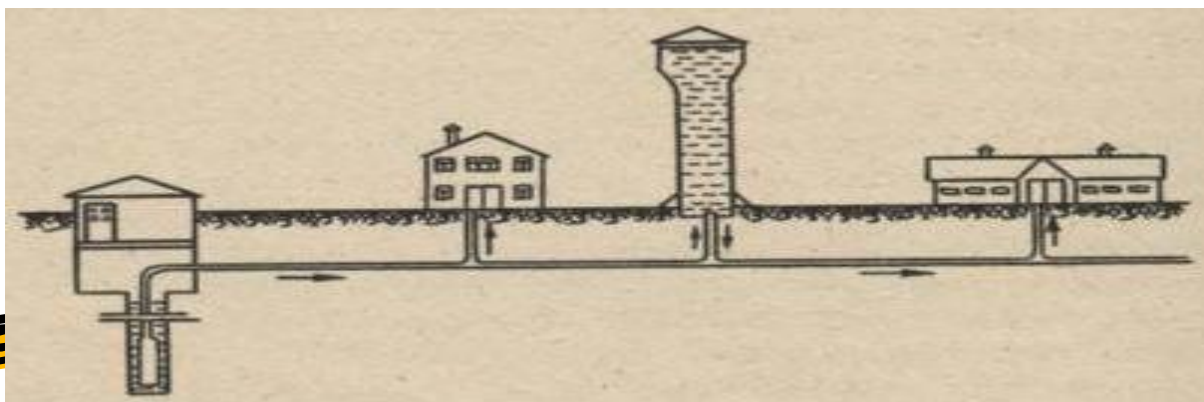
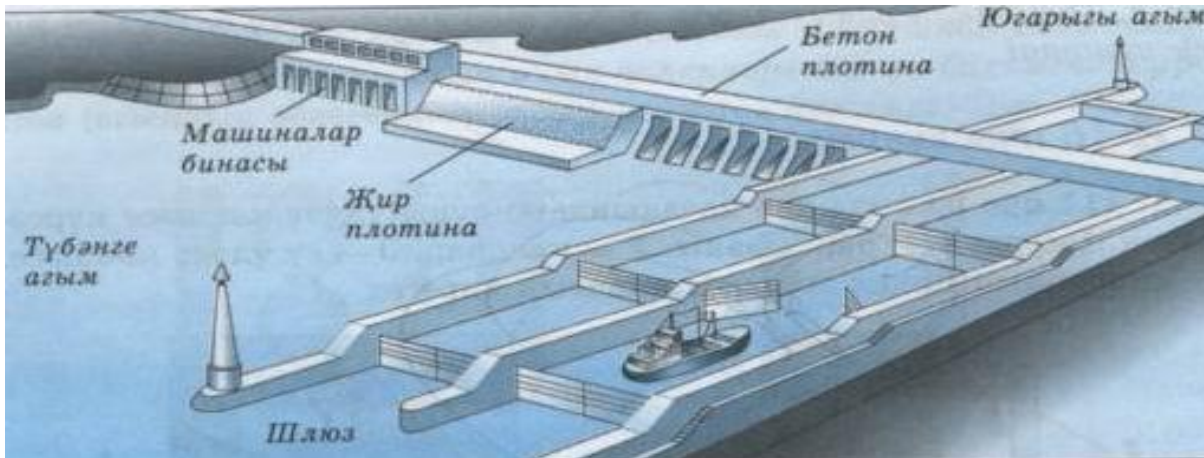
- Басымнар тигез булганда ,
тыгызлыгы зуррак булган
сыеклык баганасы
тыгызлыгы азрак булган
сыеклык баганасыннан
кечерек булыр

$$\rho_1 h_1 = \rho_2 h_2$$

$$\rho_1 / \rho_2 = h_2 / h_1$$

Тоташкан савытлар - тормышта

Белемнәрне тикшерик

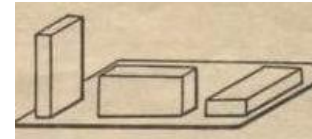
1. Савытның 1 нче ягында су ($\rho=1000\text{кг/м}^3$). Савытның 2 нче ягындагы сыеклыкның тыгызлыгы суныкына караганда

- а) зуррак
- б) кечерәк
- в) тигез

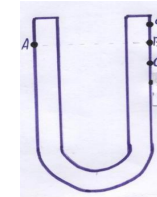
2. Кайсы кирпичнең өстәлгә ясаган басымы иң зурысы?

- а) беренчесенеке
- б) икенчесенеке
- в) өченчесенеке

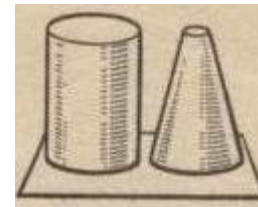
3. Савытның сул ягында су А ноктасына кадәр тулган, савытның уң ягында суның өслеге кайсы ноктага кадәр

- а) В ноктасына кадәр
- б) ~~С ноктасына кадәр~~
- в) Д ноктасына кадәр

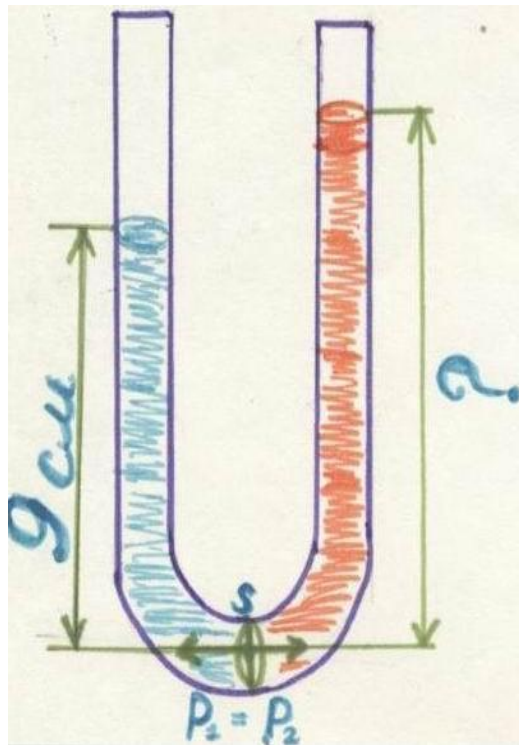
4. Сыеклык тутырылган савытларның нигез мәйданнары бертөрле. Кайсы савытның төбенә ясалган басым кечерәк?

- а) беренчесенеке
- б) икенчесенеке
- в) икесенең дә тигез

Мәсьәлә

• Тоташкан савытның бер ягына 9 см биеклектә су, икенче ягындагы машина маеның биеклегенә күпме?

Бирелгән

$$\rho_1 = 1000 \text{ кг/м}^3$$

$$\rho_2 = 900 \text{ кг/м}^3$$

$$h_1 = 9 \text{ см}$$

$$h_2 = ?$$

Чишү

$$\rho_1 / \rho_2 = h_2 / h_1$$

$$h_2 = \rho_1 h_1 / \rho_2$$

$$h_2 = 1000 \cdot 9 / 900 = 10 \text{ (см)}$$

Жавап: 10 см

